

לקחה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת חיי שרה התשס"ח

5:33	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:02	מוצאי שבת
9:28	סוק"ש מג"א
10:04	סוק"ש גר"א
12:40	חצות

עפרון. וישקול אברהם לעפרון. עפרון, חסר, להשוות גימטריא שלו לארבע מאות שקל ששקל לו אברהם.

עפ"כ

וישקול אברהם לעפרון – וקני' זו נזכרת בתורה כמה פעמים, וללמד שצריך אדם להישדל לשלם עבור מקום קבורתו, ולא שיתנו לו במתנה. (חיי"ח עה"ת)

לעפרון את הכסף – עפרון חסר ו' עולה למנין רע עין. בעה"ט. וטעמו לפי שאמרו כל הנותן פרוטה לעני מתברך בו ברכות. ורע עין שאינו נותן לעני חסרות לו ו' ברכות אלה. ורע עין בגימטריא ארבע מאות ומצינו מספר זה ברעי עין, בעפרון שנטל ארבע מאות שקל כסף, בעשו שבה לקראת יעקב בארבע מאות איש, ובנבל הכרמלי שהי' רע עין ולכן בא דוד עליו בארבע מאות איש, לשלם לו כמידתו. (כלי יקר)

ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא. השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב"ו (כג, יז) **ודי ברוך את אברהם בכל** – ובמדרש, זה אליעזר שנאמר בו המושל בכל אשר לו. ולכאורה מה הברכה באליעזר, אלא שאברהם אבינו ע"ה קיים כל התורה כולה והפיש אשר עשו דן אותם כגרים גמורים ולא יכול הי' לקחת מהם עבד, ועכו"ם לא רצה להכניס לתוך ביתו, אך אליעזר שאמר לו אברהם אין ארוך מידבק בברוך יכול הי' לקחתו לעבד, וכשר וישר הי', ולכן נחשב לאברהם לברכה. (ישמח משה)

ודי ברוך את אברהם בכל – ודרשו בכל, שהיתה לו בת. ואפשר לומר שההלכה היא שאם האב לא קיים מצות פרי' ורבי' הוא קודם לבנו, ולכן דרשו שהיתה לו בת לאברהם, וקיים מצות פרי' ורבי' לכן השיא תחילה אשה לבנו ואחר כך נשא הוא אשה.

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, שם נא ידך תחת ירכי"

(כד, ב)

ויאמר אברהם אל עבדו – ועבד רגיל לדבר בלשון רכה, ואולי יזדקק ללשון רכה על מנת לשלם לתת האשה ליצחק. זקן ביתו. זקן שקנה חכמה וידע במי לבחור וכיצד לגמור העניינים בחכמה. המושל בכל אשר לו. ויש לו הכח והבטחון של אדם עשיר הרגיל לצוות לפקד. (נצי"ב)

ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו. בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת קבר"

(כג, ט)

ויתן לי את מערת המכפלה – ויתן לי את מערת המכפלה. אברהם ראה וידע מה שיש במערה ועפרון לא ראה מאומה, שאין הדבר מיתגלה אלא לאדונו האמתי. וחיכה אברהם עם קניית המערה עד מותה של שרה, כדי שלא יבינו שהמערה חשובה מאד בעיניו ואולי לא ירצו למכרה. (זחר)

עפ"כ

את מערת המכפלה אשר לו – מערת המכפלה ניתנה תחילה לעפרון החתי, מקום המקדש ניתן תחילה לארונה היבוסאי, ארץ ישראל ניתנה תחילה לכנעני ובת שבע ניתנה תחילה לאורי' החתי, וכולם במשקל אחד הם וחטאו של אדם הראשון הוא שגרם לזה. (יונת אלם)

אשר בקצה שדהו – אברהם לא ביקש ממנו רק המערה וישאר השדה לעפרון והוא השיב דרך מוסר או דרך ערמה שימכור גם השדה להעלותה בדמים, ואברהם שמח על זה והודה לדבריו ואמר נתתי כסף השדה קח ממני בכסף מלא יתננה לי. אינני מזכיר מכירה כי אם נתינה אף על פי שיקבל תשלום מלא, כי את המכר אני מחשב כאילו נותנו לי במתנה.

(פירוש הטור)

ויושתחו אברהם לפני עם הארץ" (כג, יב)

ויושתחו אברהם לפני עם הארץ – וכנגד שתי ההישתחויות של אברהם אבינו ע"ה לפני בני חת עתידין כל האומות להישתחוות לפני בניו, אחת בימי שלמה, דכתיב וישתחוו לך כל מלכים, ואחת לעתיד לבוא, אפייס ארץ ישתחוו לך.

"אדוני שמעני, ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא, ואת מתך קבור"

(כג, טו)

ביני ובינך – ופירש רש"י בין שני אוהבים כמונו, וממתי היו אוהבים? אלא הפירוש ששניהם אוהבים משהו. אברהם אוהב מצוות ולא יישוה בעיניו כל סכום עבור מצוה, ועפרון אוהב כסף ואין ארבע מאות שקל נחשבים בעיניו, כי אוהב כסף לא ישבע כסף.

(אמרי חיים)

"וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דיבר באזני בני חת. ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר"

(כג, טז)

וישמע אברהם לעפרון – שמע השומא שאמר

פנינים לפרשה

"ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון, ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה"

(כג, ב)

ותמת שרה בקרית ארבע – בילקוט מסיק שהיו למקום ארבעה שמות, אשכול, ממרא, קרית ארבע, חברון, והיות ומקום זה הוקצה לקבורה אפשר לדרוש ארבע שמות אלו לארבע סיבות עיקריות למותו של אדם, אשכול מלשון שכול, זה המת בעוון אחרים, כגון בניס הניתפסים בעוון אביהם הנשאר שכול מהם. ממרא, המת בגין עוונותיו, וממרא כמו זקן ממרא. קרית ארבע זה שמת לעת זיקנה, שנפרדים ממנו ארבעת חלקי הגוף. חברון מלשון חיבור, זה צדיק המת בנשיקה. ואצל שרה נזכרו שני הלשונות האחרונים בלבד. ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. הקדים הספד לבכי אף על כפי שבכל מקום קודם בכי להספד, שלושה לבכי ושבעה להספד. ונראה כי בדרך כלל האבל הולך ומתמעט כי ברבות הימים הכל נשכח, אבל כאן בכל יום ויום הרגישו יותר בחסרונה של שרה, לכן קדם ההספד לבכי. (כלי יקר)

עפ"כ

ותמת שרה בקרית ארבע – מתה במקום קבורתה. כי לו הביאה מעיר לעיר הי' עפרון חורף המבלי אין קברים בעיר שמתה הובאה לפה.

"ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת"

(כג, ז)

ויקם... וישתחו לעם הארץ – קם והישתחוה לפני כולם כי הי' צריך לכולם. כי אפילו מכר לו עפרון השדה והמערה לא יכול הי' לעשות בית קברות כי אם ברשות כל בני העיר, שמא יאמרו אין אתה רשאי להרבות עלינו מקום טומאה, לפיכך נגע בכולם. (בכור שור)

"וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם לקבור את מתי מלפני, שמעוני ופיגעו לי בעפרון בן צוחר"

(כג, ח)

ופיגעו לי בעפרון בן צוחר – שיש לו מערה בקצה שדהו ואיננה לו בית קברות אבותיו, וכיון שהי' עפרון עשיר ונכבד ולא יהי' לו לכבוד למכור מנחלת אבותיו, כעין נבות הזרעאלי, לכן לא הלך אברהם להרבות לו מחיר השדה אלא ביקש מאנשי העיר שיפגעו בעבורו בעפרון, דרך כבוד. (רמב"ן)

ויאמר אברהם אל עבדו – משראה ס"מ שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם הלך ואמר לשרה שלקח אברהם את יצחק והעלה עולה על המזבח, התחילה בוכה ומיללת ופרחה נשמתה ומתה. (מדר"א)

"ויקם אברהם מעל פניו וידבר אל בני חת לאמור"

ויקם אברהם. – זה הנשמה. מעל פני מתו. כשהנשמה ראוי לעלות למקום עדנה קודם היא מגינה על הגוף הקדוש שהיא יוצאת משם ואחר כך עולה למקום מעלתה. (זהר)

"ויושתחו אברהם לפני עם הארץ"

גר ותושב אנכי עמכם – ראה ענותנותו של אברהם אבינו ע"ה, שהבטיחו הקב"ה לתת לו ולזרעו את הארץ עד עולם, ולא מצא קבורה אלא בדמים ולא קרא תגר ולא הררה אחרי מידותיו של הקב"ה. ולא עוד אלא שדיבר עם תושבי הארץ בענוה. אמר לו הקב"ה אתה הישפלת את עצמך חייך שאני משימך אדון ונשיא עליהם. תנו לי אחוזת קבר עמכם. עמכם במעמד כולכם, שלא יבוא אחר ויערער, שתהא ככתב לאחוזת עולם. (מדה"ג)

ואקברה מתי מלפני – שש פעמים נזכר בפרשה תחילה קבורה ואחר כך מיתה ופעם אחת נזכרה תחילה מיתה ואחר כך קבורה. הששה הם נגד שלושה אבות ושלוש אמהות והפעם השביעית כנגד עשו (שראשו נקבר במערת המכפלה) שהצדיקים במיתתם קרויים חיים ואצלם קבורה קודמת למיתה (שתה"י שעה אחת פני תחית המתים) ובעשו קדמה מיתה לקבורה. (הגרי"א)

"שמענו אדוני, נשיא אלקים אתה בתוכנו במבחר קברנו קבור את מתך, איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבור מתך"

שמענו אדוני – בני חת קראוהו אדוני, אך אברהם אבינו הישתחוה להם, ויתר על ממונו אך לא קראם אדונים, כי אין לאברהם אבינו ע"ה אדון אלא הקב"ה לבדו. (ר"י מנוברודוק)

"ואשביעך בד' אלקי השמים ואלקי הארץ אשר לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן"

אלקי השמים ואלקי הארץ – זו אמונת היחוד שהי' אברהם מפרסמה בעולם. שאלקי השמים הוא אלקי הארץ, ולהוציא מדעת המינין שאמרו שתי רשויות הן. (עיקרים)

אלקי השמים – עד שלא הודעתני אותו לבריותיו. ואלקי הארץ. כיון שהודעתני אותו לבריותיו הוא אלקי הארץ.

אשר לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני – וכי בנות חרן לא עבדו ע"ז, אלא שהכנענים היו מושחתים גם במידות, מה שאין כן בנות חרן. והמידות עוברות בירושה, מה שאין כן דעות כוזבות.

"ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת, ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם"

אולי. אלי כתיב – אמר לו אברהם לאליעזר אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מידבק בברוך. לכאורה צריך הי' לומר אין ברוך

מידבק בארור (בדרך צחות אומרים לארור אין השידוך נאה) אלא שאליעזר חשב שאם הגר היתה ראוי לאברהם בתו שלו ראוי ליצחק, ועל זה ענהו אברהם אתה ארור, אלא מביני כנען שנתקלל, והגר המצרית היא מבנות חם שלא נתקלל, שאין הארור של נח מידבק בברוך שבירך הקב"ה את נח ובניו, ולכן קילל רק את כנען ולא את יתר בני חם. (פנים יפות)

אולי. אלי כתיב – והרי כשדיבר לפני אברהם כתיב אולי מלא, החסר כתיב כשדיבר לפני לבן, אלא כשדיבר לפני אברהם עדיין קיוה שלא ימצא אשה ליצחק והיות והי' נוגע בדבר אפילו לא הרגיש שהוא אומר אלי, אולם אחרי שמצא את רבקה וכבר לא הי' נוגע בדבר רק אז הרגיש שכאשר אמר לאברהם אולי רצה לומר אלי. (קוצק)

פסוק

ד"א, כאשר עמד לפני אברהם לא העיז להציע את עצמו להיות "מחותן" של אברהם אולם משראה את לבן הארמי אמר לעצמו "מחותן" כמוהו גם אני יכול להיות. (חריב מורקה)

ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם – אף על פי שיצחק לא הי' שם מעודו הואיל ואברהם הי' שם קוראו השבה. (רשב"ם)

ההשב אשיב – הואיל לגבי אליעזר אפרש לומר אשיב קורא שיבה גם אצל יצחק. וכמו שמצינו ותשב נעמי ורות המאוובי, אף על פי שרות מעולם לא היתה שם קורא גם בה לשון שיבה. (חזקוני)

"ד' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי, ואשר דיבר לי ואשר נישבע לי לאמור לזרעך אתן את הארץ הזאת, הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם"

אשר לקחני מבית אבי – ואי אפשר להשיב את בני שמה כי הוא הרי לקחני משם. על כן אני אומר לך שלא תשיבהו שמה. (פירוש הטור)

ולקחת אשה לבני משם – פעמים שאדם מבקש לישא אשה והיא ממאנת, המלאך מסית אותה למען, וכאשר ביקש אברהם שהמלאך יסיתם לומר קח ולך, ושרבקה תאמר אלך ואפילו בעל כרחם.

ולקח אשה לבני משם – תחילה תקדש אותה שם ואל תגיד שאתה רוצה לקחתה. ואם לא תאבה האשה. אחרי שקידשת אותה ליצחק ונקית משבועתי. כי אתה עשית את המוטל עליך. רק את בני לא תשב שמה. שלא תפרש בשעת קידושין על מנת שיצחק יבוא לשם נמצא כשיסרב לבוא יהי' בדבר חילול השם. (נצ"יב)

"ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו. ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור"

עשרה גמלים – להרכיב עליהם עשרה אנשים לברך ברכת אירוסין ונישואין. (חזקוני)

וכל טוב אדוניו בידו – זה הנזם והצמידים המרמזים על עשרת הדברות, שאין טוב אלא תורה. (כלי יקר)

וכל טוב אדוניו בידו – שטר מתנה כתב ליצחק. רש"י. וצריך לומר שבשטר הי' כתוב שלא תחול המתנה אלא אחר הקידושין, שלפני כן אמר עבד אברהם אנכי ואחר כך אמר לרבקה. כששאלה מי האיש הלזה, הוא אדוני, שאחרי הקידושין הי' כל רכושו של אברהם רכושו של יצחק וממילא הי' גם אליעזר עבדו של יצחק ולכן אמר על יצחק הוא אדוני.

"ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים. לעת ערב לעת צאת השואבות"

לעת ערב – לעת מנחה תפילתו של יצחק, ובזכות תפילתו הגיעה רבקה לאליעזר. לעת ערב. באלף הששי בערב שבת זמן סיום הכל. לעת צאת השואבות. אלו תלמידי חכמים השואבים מימי של תורה, שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר. מדבר בתחית המתים שתלמידי חכמים הם הראשונים הקמים לתחי'. כשמת אדם שואלים אותו קבעת עצמם לתורה, וכשמקים לתחי' אינו דין להקימם בתחילה. (זהר)

"ויאמר ד' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם"

הקרה נא לפני היום – הקרה לפני נערה שאף פעם לא יצאה ורק היום יצאה. ולכן שאל בת מי את ולא שאל עלי' את הבנות האחרות, כי איש לא ידעה. (כלי יקר)

ועשה חסד – התחיל עם חסד וסיים בחסד, ובה אדע כי עשית חסד. אין ספק שכיון שנתגדל בבית אברהם הי' חכם בתורה ובחכמה וידע שזאת מידתו של אברהם, על כן התפלל לחסד. (ר' בחי')

עם אדוני אברהם – הכל צריכים לחסד, ואפילו אברהם שהחסד בעולם מיתגלגל בשבילו (בזכותו) נצרך לחסד. (רבה)

"הנה אנכי ניצב על עין המים ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים"

הנה אנכי ניצב על עין המים – הרוצה לישא אשה צריך לבדוק האם היא יפה ומיוחסת ונעימה בדעתה עם הבריות. יופי אני יכול לראות בעיני, יחוס אני יכול לבדוק בקרובותי, אבל הנעימות אי אפשר לדעת בביתה שמה תעשה מפני שיצו עלי' ולא מדעתה, ושמה לא תעשה מחמת צניעות. לכן אתעכב כאן ומה שתעשה מדעתה תעשה, שאין אביו ואמה עמה. (בכור שור)

"והי' הנערה אשר אומר אלי הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גלמליך אשקה, אותה הוכחה לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני"

אמרה שתה וגם גלמליך אשקה – שתה אתה תחילה ואמר כך גלמליך. זה לגבי שתי' אולם אצל אכילה נאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך, תחילה, ואחר כך ואכלת ושבעת. (מגי"א)

אותה הוכחה לעבדך ליצחק – וכיצד זה ניחש אליעזר עבד אברהם. אלא שלא נאסר הניחוש רק במה שאין השכל מורה עליו. כגון פתו נפלה, אבל מה שהשכל מורה עליו אין זה נחש אלא מנהגו של עולם. ואליעזר כיון שידע

אותה הוכחה לעבדך ליצחק – וכיצד זה ניחש אליעזר עבד אברהם. אלא שלא נאסר הניחוש רק במה שאין השכל מורה עליו. כגון פתו נפלה, אבל מה שהשכל מורה עליו אין זה נחש אלא מנהגו של עולם. ואליעזר כיון שידע

אותה הוכחה לעבדך ליצחק – וכיצד זה ניחש אליעזר עבד אברהם. אלא שלא נאסר הניחוש רק במה שאין השכל מורה עליו. כגון פתו נפלה, אבל מה שהשכל מורה עליו אין זה נחש אלא מנהגו של עולם. ואליעזר כיון שידע

שכל מעשי בן אדונו היו בהשגחה, ובפרט האשה אשר תיפול בגורלו, גזר שבעלת מידות שלימות ראוי ליצחק. שתהי נערה לא רבתי בשמים ושתצא לשאוב, שאיננה יושבת בית אך עוסקת במלאכת טורח ועמל ועם כל זה גבר עלי שלימות המידות עד שלא תחוס על כל עמלה וייקל בעיני להיטיב למי שאינה מכירה, זה באמת יורה על שלימות מידותי והיא הראוי ליצחק. נמצא שאינו נחש אלא עיון שכלי עמוק. **(דרשות הר"ן)**

לעבד ליצחק – סמך פרשה זו לפרשת עפרון שהי רע עין, ועל כן ציוה התרחק מן הכנענים, כי הכסף יענה את הכל. בכיסו האדם ניכר אם זך ואם ישר פעלו, וכן מה שאמרו כלה שעניי יפות אין כל גופה צריך בדיקה, והרי ראינו מכוערות עם עיניים יפות, וכן האם חז"ל רצו לתת עצה לבדוק אחרי יופי גופני, אלא, כלה שעניי יפות באנשים, שהיא בעלת עין יפה וגומלת חסדים, אינה צריכה יותר בדיקה. **(כלי יקר)**

"והנערה טובת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה. ותרד העינה ותמלא כדה ותעלי" (כד, טז)
ותמלא כדה ותעל – ולא נאמר ותישאב, שעלו המים לקראתה, ומשראה זאת אליעזר רץ לקראתה. בהמשך כתוב ותשאב לכל גמליו, שלא עלו המים יותר לקראתה והנס הי' כדי שיראהו אליעזר, ובדבריו לכתובאל ולבן אמר אליעזר ותשאב, אולי לא יאמינו לו שהמים עלו לקראתה. **(פירוש הטור)**

"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט מים מנדך" (כד, יז)
וירץ העבד לקראתה – וכן נאמר אצל רבקה ותמהר ותער כדה, למה רץ העבד ולמה מיהרה רבקה, אלא שאליעזר הגיע לחרץ לפנות ערב ובתפילתו ביקש הקרה נא לפני היום, לכן מיהר שיעשה הכל לפני שקיעת החמה. **(הגרי"ז)**

"ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כילו לשתות" (כד, יט)
ותכל להשקותו – אדם צמא עלול לשתות יותר מהנחוץ לו ולהיזק, לכן הישקתה אותו במידה שגראתה לה כמספיקה ובלתי מזיקה לו. ותאמר גם לגמליך אשאב. הסבירה לו שאינה חסה על המים ולא על עבודתה, וזה שכליתה להשקותו מפני שהיתה סבורה שיותר מזה הי' מזיק לו. **(נצ"יב)**

"ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם וגוי ויאמר בת מי את... ויקד האיש וישתחו לה" (כד, כב-כז)
ולכאורה תמוה אחרי שהיה לבו סמוך ובטוח, שהיא אשר נדרשת לו, ונתן לה הנזמים והצמידים, מה שאלה "בת מי את". אלא כיון שרצה לעמוד ולהודות לה' לא סמך על זה ורק לענין הזהב סמך על בטחונו. **(בשם מרן הגרי"ז)**

"ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים.. ויושם לפניו לאכל" (כד, לב, לג)
שעת צוות יום כבר עברה, כשחזר פעם הנצי"ב מוולאז'ין מתפילת ראש השנה. כשעמד לקדש, נודע לו כי בגלל תפילות היום,

שחכו בני הבית את העופות שבלול, ומזונותיהם טרם ניתנו להם. בני הבית פשפשו וחיפשו, אך לא מצאו את מפתחות הלול. ציוה הנצי"ב להביא גוי, כדי שהלה ישבור את מעול הלול. בינתיים ארכה השעה, רובו של היום כבר עבר, ובני הבית טרם טעמו דבר. הנצי"ב, שהיה כבר ישש, עיף ותשוש מעבודת היום, ישב וחיכה יחד עם בני הבית עד שיבוא הגוי בן העיירה. רק משהגיע הגוי, המנעול שובר בידי והעופות קיבלו את מזונם, ישב הנצי"ב לקדש על היין.

"ויבא האיש הביתה... ויתן... ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו. ויושם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי..." (כד, לב-לג)
יש אנשים המזמינים אורח לביתם מחמת קיום המצוה של הכנסת אורחים וגמילות חסדים. אבל יש אנשים שמטרתם בהזמנת האורח היא הכבוד שמתכבדים באורח נכבד וחשוב כזה, או איזו טובת הנאה אחרת. אפשר לעמוד על כוונת המארח, אם טובה היא או רעה: אם הזמנו גם את המלווים של האורח, הרי ניכר שמחשבתו היא עבור המצוה, שהרי גם המלווים הם רעבים ושייכת בהם המצוה, אבל אם מזמין רק את האורח הנכבד, ניכר שכל מחשבתו היא עבור עצמו.

לכן, כשראה אליעזר ש"מים לרחוץ" נתן גם לאנשים אשר עמו, אבל לאכול ניתן רק לו לבדו – "ויושם לפניו לאכול", ראה שהוא רע-עין, וכתיב "לא תלחם לחם רע", לכן אמר "לא אוכל עד אם דברתי", וסיפר להם תכלית נסיעתו. לשדך את בתם עם אברהם נשיא הארץ. ואז סיפר את עושרו וכבודו הגדול, וכיון שזה לטבותם יתנו בעין יפה, כדרך כל רע-עין – לאחרים, שאם זה לטובתו, יפזר הון רב. ובאמת אח"כ נאמר "ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו" **(חתם סופר)**

סו"ס

יש להביא כאן מה שכתב רבינו בעל החזון איש" זצ"ל:
מעשה בחסיד אחד, שהזמין אורח לסעוד אצלו בשבת, ובביתו כבר הכינו בלבם קבלת פני האורח, כי גם בני ביתו אהבו את האורחים, לא ידע מהזמנתו של החסיד, וישלח את האורח לאשר הכין לו. וכאשר שב החסיד בליל שבת קודש מבית הכנסת לא מצא כבר את האורח, ויבא בגפו הביתה, מותר. וכששמעו בני ביתו שאין להם אורח התעצבו מאד. ואימר להם החסיד: אין האורח כאחד מן הנכסים, לעשות בו סחורה, דאגתי היא רק שיהיה לאורח צרכיו וסעודת שבת, אבל אחת היא לי, אם קיבל זאת ממני, או מזולתי. לא כן מנת חלקם של דלת העם, אם אוהב לעשות טוב, לא ימנע ממנו צרות עין, ואין דעתו נוחה לראות אחרים במלאכתו... **(אמונה ובטחון א, ג)**

הליכות והלכות

מלאכת כותב ומוחק (שו"ע סי' ר"מ)

כידוע אין לעשות בשבת 39 מלאכות שהן אבות המלאכה ומהם נסתעפו כל התולדות שהם מעין האבות.

בעיקרון, כל מלאכה שעשו במשכן ביום חול יש לה שם "מלאכה" ואסור לנו לבצעה בשבת, ואפילו במשכן לא עבדו בשבת כמבואר בחז"ל שלפיכך הקדימה התורה צווי שבת לפני צווי המשכן ללמדם שאין לחלל שבת עבור עבודת המשכן.

אחת המלאכות שעשו במשכן היא מלאכת כותב, ושיעורה - כתיבת שתי אותיות, שהיו מסמנים את הקרשים לפני פירוקן בחניה בכדי שיוכלו לחברם מחדש בתחנה הבאה. לפיכך אסור כרת קיים בכותב שתי אותיות. אמנם כותב אות אחת חייב מהתורה אבל לא חייב כרת.

מן התורה אסורה רק כתיבה המתקיימת ולא כתב שאינו מתקיים אבל חכמים אסרוהו. ולכן אין לכתוב אפילו אות אחת, ואפילו כתב שאינו מתקיים אין לכתוב, כגון על אדים שעל חלון או במשקין על שולחן וכדומה. וכן על גבי קליפות תפוז אסור לכתוב.

בכלל כותב גם החורט באבן צורת אותיות. אבל מותר לכתוב באויר, שמסמל באצבעותיו צורת אות (כגון שפת אילמים), שזה לא נכלל באיסור כותב. איסור כתיבה גם כולל כתב בכל לשון אפילו בשפה לועזית, וכן אסור לכתוב מספרים, ציורים או טביעת אצבעות.

השו"ע כותב שמותר לסמן בציפורן על ספר, שאין זה דבר המתקיים. והמשנה ברורה הביא שיש חולקים ומחמירים, והבן איש חי זצ"ל פסק כדעת המחמירים ואסור לעשות כן. אבל לקבל הדף לסימון מותר לכולי עלמא. ספרים שכתוב כתב בחודי הדפים, כשפותח נעשה כמוחק וכשסוגר ככותב, נחלקו הפוסקים והכריע המ"ב שמותר אבל אם יש לו ספר אחר עדיף שלא יפתח ספר זה. וכן מותר לפתוח דלת ארון קודש שכתוב כתב בפני חצאי הדלת.

מודד חום דיגיטלי שכותב במספרים את החום אסור בשימוש בשבת, ומודד חום רגיל ע"י כספית מותר לצורך תינוק או חולה עם חום. וגלאי חום שמשנתה צבעו ע"י החום בהנחה על המצח של החולה התיר הגרש"ז אורבך זצ"ל בתנאי שלא יראו אותיות עליו. (כיון שזה לא נשאר לקיום שהרי הצבע משנתה חזרה לאחר זמן קצר).

משחקי פול: אם מניחים רק אחד ליד השני לא במסגרת וגם לא מתחברים החלקים זה לזה - יש שהתירו לקטנים לשחק בזה (שמירת שבת כהלכתה). ויש שאסרו (כמו חודי דפים שהובא למעלה).

כתב על גבי עוגה: בדיו זה יש חילוק, אם הכתב נעשה מגוף העוגה כגון בסיקוית או שוקולד שחרוט עליהם בשעת האפיה שם החברה מותר לכל הליטות לשברן ואין זוה חשש מוחק כלל. וכן אם למאפה יש צורה כגון בסקוית בצורת חיות או אותיות מותר.

אבל בעוגה שנרשם עליה עם קרם או סוכריות אותיות או מספרים בזה נחלקו הפוסקים אם ראוי לפרוס את העוגה קודם שבת ואז אין איסור אם מפריד את הפרוסות שכבר נחתכו קודם שבת, שהרי אין מחוברות רק עומדות זה סמוך לזה. אבל אם לא חתך קודם שבת התיר הרב אורבך זצ"ל לחתוך רק בין האותיות ולא את האותיות עצמן. ומה שמשבר בפף ודאי אין איסור שזה דרך אכילה ומותר. ו"באור לציון" פסק להתיר לספרדים לחתוך את העוגה אפילו בשבת על האותיות אפילו הם לא מגוף העוגה.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

אני אמור להתפלל במנין הוותיקין, והוא טרח ובא להתפלל יחד איתי כדי לעמוד על אופיי, ותיכנן את הדברים כך שאם יראה שאני מתאים לו, יקבע איתי חברותא.

המסקנה

ממשיך התלמיד חכם לספר: הבחור הלז עקב אחר בני במשך כל התפילה, ומאחר שראה שהוא ירא שמים, החליט לגשת אליו ולקבוע איתו חברותא לזמן' הבא. כתוצאה מכך, הגיע הבן שלי בעצמו למסקנה הפשוטה שאם היה יוצא מבית הכנסת לפני סיום התפילה, היעסקה' לא היתה יוצאת לפועל. ראשית, הבחור היה רואה שהבן ברח מבית הכנסת, ויתכן שזה היה משנה לו את כל התמונה. שנית, אם היינו יוצאים לפני הסוף, לא היתה במציאות אפשרות לקבוע איתו, כי הוא – הבחור השני – נשאר עד סוף התפילה....

ומה קרה עם ההסעה? – גם היא 'המתניה' לנו. האוטובוס שהיה כבר מלא, יכול היה לצאת לדרך מבלעדינו, אבל למרבה הפלא לא שעה הנהג לדרישת האנשים שלחצו עליו לנסוע, והמתין. מקיום מצוה לא מפסידים. לעולם.

(עלינו לשבח עמי רנו, רנח)

להתפלל למחרת כוותיקין ולאחר התפילה יסעו יחדיו לירושלים. "הילד כמובן השכים בזריזות רבה, אבל לקראת סיום התפילה היה קצר - רוח ולחץ עליו לצאת מבית הכנסת אחרי "אשרי ובא לציון". גם תירוץ היה בפיו: כדי שלא נאחר את ההסעה, סיפר האברך.

מיותר יהיה לציין שלא הסכמתי לדבריו ולא היתה לו הווא-אמינא לצאת מבית הכנסת לפני סיום התפילה. היה בטוח, אמרתי לילד, שלא תרוויח מכך מאומה.

להפסיד כמה 'אמן' יהא שמייה רבא', ולצאת נישכר! האמן באמונה שלימה שמי שנשאר עד סוף התפילה, רק מרוויח. אם תאמין בכך, לא יקשה עליך הדבר.

הילד נשאר. הרי לא היתה לו ברירה אחרת... התפילה מגיעה לסיומה, והבן מתכוון כבר לצאת מבית הכנסת. לפתע ניגש אליו בחור צעיר ושואל אותו כמה שאלות. אני עמדתי מרחוק המתנתי לסיומה של השיחה שהיתה קצרה מאוד.

מיד לאחר הפרידה מהבחור, מתקרב אליי הבן במהירות, ועל פניו הארה מיוחדת. "יבא, כמה צדקת! הקב"ה הוכיח לי באופן הברור ביותר שלא רק שלא מפסידים, אלא שהרווח הוא מידיי". וסיפר לי כדלהלן:

רבתיי בישיבה לצעירים יעצו לי שלקראת המעבר לישיבה גדולה כדאי לקבוע חברותא עוד לפני תחילת הזמן', אבל למרות המאמצים הגדולים שהשקעתי בחיפוש אחר בחור שיתאים לי, לא הצלחתי למצוא חברותא כלבבי, והדבר ציער אותי מאוד.

הבחור שניגש אליי זה עתה למד בישיבה קטנה בעיר אחרת, אך מאן דהוא גילה את אוזנו שאני מחפש חברותא, וכיוון שגם הוא עסק בחיפוש דומה, ביקש לראותני ללא מתווכים, כדי לבדוק אם אני מתאים לו. הבחור דאג לברר את מקום מגורי, וכנראה שהיו לו 'סוכנים' מצויינים, שגילו לו שהיום

אותה בעיה קיימת בעטיפות נייר על גבי מיני מאכל כגון וופלים, ביסלי וכד', שצריך להיזהר לא לקרוע מילים או אותיות, ולבין האותיות ישנו את אותו היתב שהובא לעיל. ומי שרשומות לו על ידו אותיות או מספרים, אם יש חשש סביר שימחקו במים של נטילה לא יטול ידיו בשבת אלא יאכל ע"י כריכת מפה על ידיו, ואם זה דיו כמו עט שלא נמחק

מעשה חכמים

"מיד לאחר התפילה, כאשר ביקשנו לצאת לירושלים ניגש בחור צעיר אל הבן שלי"

שני חיי שרה (כג, א)

כבר כתבה התורה "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", ולשם מה חזרה התורה וכתבה "שני חיי שרה"?

הסביר הגר"י קמינצקי זצ"ל שהסיבה לכך היא משום שהאנשים החלו לרנן שהעקידה היא זו שגרמה למיתתה של שרה, לולא זאת, אפשר והיתה חיה עוד שנים רבות כנגד זה העידה התורה, "שני חיי שרה", כלומר, אלו הן השנים שנקבצו ונמדדו לה מראש, ובגלל העקידה לא הפסידה מאומה.

זה קורה פעמים לא מעטות אצל כל אחד מאתנו, כאשר מזדמנת לפנינו מצוה, אבל היצר הרע מנסה לשכנע אותנו שאם נעשה, נפסיד משהו אחר. וצריכים להתחזק מאוד כנגדו, כי הצעירים שהוא מצייר במוחנו, נידמים כדברים שיש בהם ממש, אולם ידע לו כל יהודי שפשוט אין דבר כזה. ממצוות לעולם לא מפסידים. יהיה מה שיהיה.

לקראת סיום התפילה היה הילד קצר-רוח סיפר לי תלמיד חכם אחד שפעם בימי בין הזמנים סיכם עם בנו, שסיים זה עתה את הישיבה לצעירים ועבר לישיבה גדולה,

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כה חשוון	כד חשוון	כג חשוון	כב חשוון	כא חשוון	כ חשוון	יח חשוון
שקיעה 4:46	רבי אברהם, אוליא מח"ס חסד לאברהם	רבי יוסף רפאל הזן מח"ס הקרי לב	רבי יששכר דוב רוקח האדמו"ר מבלז	רבי יודאל בן וואלד בן הרב יצחק רבי דוד בן זמרא הרדב"ז	רבי מרדכי שרעבי זקן המקובלים ב-ם	רבי ישועה עמיה מחכמי פורת יוסף שקיעה 5:53

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה